

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

*Lucrările Simpozionului
„Centenar D. Cornilescu”*

Dumbrăveni, Suceava, 13 august 2021

Editori:

**Dragoș Ștefănică
și Gheorghe Vatamanu**

Editura Plērōma
București, 2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Prețuiți-i pe astfel de oameni! : lucrările Simpozionului "Centenar D. Cornilescu" Dumbrăveni, Suceava, 13 august 2021 / ed.: Dragoș Ștefănică, Gheorghe Vatamanu. - București : Plērōma, 2021

Conține bibliografie
ISBN 978-606-9096-05-5

I. Ștefănică, Dragoș (ed.)
II. Vatamanu, Gheorghe (ed.)

2

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul
Prețuiți-i pe astfel de oameni!

©2021 Editura Plērōma
B-dul Uverturii, nr. 210-220, sect. 6,
București, cod 060946, parter, camera 6.
Tel.: 021-434.16.24
E-mail: editurapleroma@gmail.com
ISBN 978-606-9096-05-5

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.
Prima ediție în limba română.

Cu excepția situațiilor când se specifică altfel,
toate citatele biblice folosite sunt din traducerea D. Cornilescu.

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă
doar cu aprobarea în scris a editurii Plērōma din București.*

Editare: Dragoș Ștefănică
Conceptie design copertă: Romulus Vasile Ganea
Tehnoredactare și DTP: PrintDesigner.ro

Tiparul executat în U.E.

CUPRINS

Editorial	7
Cuvânt înainte	11
Dumitru Cornilescu – omul și traducătorul.....	13
Dragoș Ștefănică	
Dumitru Cornilescu, un portret epistolar.....	25
Amiel Drimbe	
Zece gânduri despre Sfânta Scriptură, din opera Sf. Ioan Gură de Aur ...	43
Bogdan-Mihai Hrișcă	
Dumitru Cornilescu, un erou recunoscut după moarte	51
Liviu Axinte	
Supremația Sfințelor Scripturi	57
Cătălin Croitor	
Spiritualitatea la români. Studiu de caz – Relevanța Scripturii.....	65
Tiberiu Nica	

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

Implicarea lui Dumnezeu în scrierea, transcrierea și traducerea Bibliei . . .	77
Bogdan Emanuel Răduț, Virgil Achihai, Ioan Liviu Mitrea	
Există contradicții în Biblia actuală?	91
Daniel Grigoricu	
BIBLIA, adevărata hrană spirituală	99
Dan Boingeanu	
Unicitatea Bibliei	113
Florin Rașcu	
Revizuirea traducerii Cornilescu: între inerție și inovare	117
Dragoș Ștefănică	
Biblia și lumea politică de azi	135
Gabriel Leș	
Distribuirea Bibliei în perioada comunistă. O mărturie personală	141
David Lăcătuș	
Etichetarea Bibliei Cornilescu cu codurile cuvintelor din original	147
Daniel Olariu	
Biblia și paradoxul libertății	157
Mugurel Asaftei	
„Până aici Domnul ne-a ajutat”	169
Mircea Diaconiță	
Aprecierea credincioșilor din Oastea Domnului pentru Biblia Cornilescu	171
Viorel Apetrei	

Cuprins

Interesul oamenilor pentru Biblie și răspândirea Bibliei în lume și în România.	175
Florentin Clipa	
Proiectul Centrului Cultural Creștin din Stâncești, Botoșani.	183
Pavel Clipa	
Dacă nu era Scriptura.	185
Dorel Sima	
Imagini de la simpozion	189

EDITORIAL

*„Cuvântul Tău este o candelă pentru picioarele mele
și o lumină pe cărarea mea.”
Psalmul 119:105*

Lumea evanghelică din România s-a bucurat, timp de un secol, de o traducere a Bibliei într-o limbă română modernă, accesibilă cititorului de rând. La câțeva vreme după publicarea ei, versiunea CORNILESCU a fost adoptată de cultele neoprotestante din România acelor vremuri și de unii membri ai Bisericii Ortodoxe (de ex., cei din Oastea Domnului), iar până în prezent nu s-a impus o altă traducere care să fie pe gustul credincioșilor evanghelici. În ciuda unor termeni deveniți arhaici, traducerea încă reușește să captiveze cititorii de toate vârstele și din toate mediile sociale, aducându-le mesajul mântuirii într-un limbaj curgător, plăcut și bogat spiritual.

Cu toate acestea, despre viața și activitatea lui Dumitru Cornilescu se știu foarte puține lucruri. Se spune că, în timpul vieții, traducătorul a preferat să rămână în umbră: „fiind de o modestie impresionantă, caracteristică marilor personalități, și ascunzând cu grijă de urechile marelui public orice ar fi putut constitui un prilej de mândrie pentru el, se cunosc foarte puține amănunte despre viața lui intimă.”¹ La această stare de lucruri a contribuit și faptul că a trăit (vreme de circa 50 de ani) în exil, unde a și murit. Dar

---

¹ Alexandru Măianu, *Viața și lucrarea lui Dumitru Cornilescu*, București, Biserica Evanghelică Română, 1995, p. 9.

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

pe lângă aceste două motivații obiective trebuie să menționăm și lipsa de interes a evanghelicilor români în ce privește cunoașterea, mai îndeaproape, a celui care, în urma unor eforturi susținute și în acord cu voia lui Dumnezeu, a pus Biblia în mâna unui popor cufundat în întuneric spiritual.²

La o sută de ani de la publicarea primei versiuni CORNILESCU, lumea evanghelică din România a marcat, prin diferite manifestări culturale și religioase, *centenarul Bibliei Cornilescu*, evocând viața și mai ales monumentală operă de traducere a Sfintei Scripturi înfăptuită de ilustrul ei înaintaș. În rândul acestor manifestări s-a înscris și evenimentul omagial „Centenar D. Cornilescu”, organizat sub patronajul Primăriei Dumbrăveni, Suceava, prin departamentul de cultură, pe 13 august 2021. Lucrările acestui simpozion au fost găzduite de Centrul Cultural din Dumbrăveni și au constituit evenimentul inaugural al acestui frumos edificiu dedicat culturii.

Simpozionul a fost un prilej potrivit pentru aducerea împreună a reprezentanților tuturor cultelor religioase creștine prezente în comuna Dumbrăveni. Aceștia au exprimat, prin luările lor de cuvânt, prețuirea și atașamentul lor față de D. Cornilescu și traducerea biblică ce îi poartă numele.

Așadar, la eveniment au fost invitați reprezentanții următoarelor Biserici creștine: Biserica Ortodoxă; Biserica Penticostală; Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea; Biserica Baptistă; Biserica Creștină după Evanghelie; Mișcarea Oastea Domnului. Fiecare dintre Bisericile menționate mai sus a fost reprezentată de președinții de comunități regionale, zona Moldova, sau de un reprezentant al acestora; un cadru universitar și un pastor senior. La eveniment au mai fost invitați, pe lângă cei amintiți mai sus, un reprezentant al postului de radio Vocea Evangheliei Suceava și un reprezentant al postului de televiziune Speranța TV. Muzica a fost asigurată de două grupuri de cântăreți. De asemenea, în spațiul expozițional al Centrului Cultural, a fost organizat și un muzeu al Bibliei, pe care

---

² În ultimele decade am asistat, totuși, la un interes crescând arătat traducătorului și operei sale; despre viața, dar mai ales lucrarea lui Cornilescu s-au scris cărți și articole de specialitate – multe dintre acestea vor fi evocate în lucrările cuprinse în prezentul volum.

participanții la eveniment au avut posibilitatea de a-l vizita în pauza dintre sesiunile simpozionului. În fine, transmisiunea întregului eveniment a fost asigurată de postul Bucovina TV.

Alături de persoanele care au luat cuvântul, au fost invitate și personalități din mediu școlar local, oameni de afaceri, pastori și alte personalități din zona Moldovei – inclusiv persoane întoarse din diaspora în locul de baștină, cu ocazia concediului.

Manifestarea s-a bucurat de susținerea generoasă a firmelor Euro Speed SRL și Grup Construct Bucovina SRL, cărora le mulțumim pentru sprijinul lor. Totodată, transmitem mulțumiri călduroase Primăriei comunei Dumbrăveni, respectiv domnului primar Ioan Pavăl, care ne-a onorat cu prezența pe toată durata evenimentului.

Din dorința ca acest moment de sărbătoare să rămână în memoria colectivă, am hotărât să înmănușchem prelegerile susținute de către vorbitori într-o carte. Volumul pe care-l țineți în mână reprezintă, așadar, așezarea în scris a discursurilor invitaților la eveniment.

Cititorul va putea observa că unele articole sunt scrise într-o manieră academică, științifică, în timp ce altele se înscriu mai degrabă în zona reflecțiilor pe marginea unor teme de actualitate pentru creștinul contemporan. În fine, o altă serie de articole ar putea fi încadrate în categoria *lucrărilor de popularizare* a științei; în cazul acestora, autorii au preferat să nu aglomereze textul cu trimiteri bibliografice și alte note tehnice, menționând însă la finalul articolului sursele bibliografice pe care le-au consultat și folosit în întocmirea lucrărilor lor.

Nădăjduim că lectura cărții de față îi va îmbogăți pe cititori și le va aprinde mai adânc dorința de citi, studia și prețui Cuvântul sfânt pe care Dumnezeu, în dragostea Lui nemărginită față de noi, ni l-a pus la dispoziție în limba noastră maternă, folosindu-se în acest scop de oameni dedicați Împărăției Sale, cum a fost și Dumitru Cornilescu.

Editorii

DUMITRU CORNILESCU – OMUL ȘI TRADUCĂTORUL

LECTOR UNIV. DR. DRAGOȘ ȘTEFĂNICĂ
Institutul Teologic Pentecostal din București

INTRODUCERE

După ce multă vreme viața și activitatea lui Dumitru Cornilescu au fost relativ puțin cunoscute publicului evanghelic, în ultimii ani acestea au început să fie tot mai clar conturate, grație eforturilor susținute ale unor cercetători dedicați, dintre care cel mai avizat este filologul și teologul pentecostal Emanuel Coțac. De aceea, contribuția noastră nu-și propune, în primul rând, să completeze „dosarul Cornilescu” cu noi informații, ci mai degrabă să constituie un punct de plecare pentru teme tratate în prezentul volum.

Așadar, în articolul de față ne vom limita la a trece în revistă principalele repere privind biografia și activitatea de traducător al Sfințelor Scripturi a lui Dumitru Cornilescu. Dimensiunile restrânse pe care le presupune o lucrare cuprinsă într-un volum colectiv ne-a făcut să fim selectivi și să amintim mai ales elementele biografice care sunt relevante pentru o bună înțelegere a efortului de traducere a Bibliei depus de Cornilescu acum o sută de ani.

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

În a doua parte a articolului, ne vom referi și la cele trei ediții ale Sfințelor Scripturi de care se leagă numele lui Dumitru Cornilescu – edițiile din 1921, 1924, respectiv 1931.

1. Dumitru Cornilescu – repere biografice

Dumitru Cornilescu (1891–1975) s-a născut în comuna Slașoma, județul Mehedinți, plasa Câmpul Blahnița, având ca părinți pe „Ion Cornilescu, de profesie învățător, și Eufemia I. Cornilescu, de profesie menajeră casnică”.¹ Familia în care se naște Dumitru este una adânc înrădăcinată în credința creștină ortodoxă, ambii bunici fiind preoți ortodocși, iar bunicile – fiice de preoți. Ion Cornilescu nu îmbrățișează slujirea altarului, în schimb devine învățător, ceea ce îi permite să se ocupe personal de educația primară a fiului său. După primii ani de studiu din satul natal, Dumitru pleacă la București, unde este înscris la Seminarul Central, în anul 1904. Aici iese la iveală caracterul său energic, dorința de a cunoaște cât mai multe lucruri, iar, spre finalul studiilor, dorința de a-L cunoaște personal pe Hristos.² Directorul de atunci al Seminarului, Iuliu Scriban, al cărui favorit Cornilescu era,³ îi pune la dispoziție un catalog cu publicații religioase din străinătate, pe care seminaristul le comandă și le citește. Ulterior, fascinat de ideile descoperite în ele, începe să traducă din ele,⁴ trimitând traducerile către mai toate revistele religioase din țară.⁵ Activitatea seminaristului (din timpul studiilor

¹ Datele sunt preluate din *Extrasul după registrul de stare civilă*, datat în 4 aprilie 1891 (vezi Măianu, D. Cornilescu, p. 14).

² În broșura *Cum m-am întors la Dumnezeu – O istorie adevărată*, București, Biserica Evanghelică Română, 1998, p. 5, Cornilescu scrie: „Nu știam ce înseamnă să ai un Mântuitor personal. Dintr-o pornire lăuntrică îl iubeam fără să-L cunosc”.

³ În memoriile sale, Nichifor Crainic (pe numele său adevărat Ion N. Dobre), coleg de seminar cu D. Cornilescu, spune: „Cel mai preferat discipol al său [Iuliu Scriban, *n.n.*] a fost colegul nostru D. Cornilescu; [...] era șeful clasei noastre și, în mare parte, opera lui Iuliu Scriban” (Nichifor Crainic, *Zile albe - Zile negre. Memorii*, vol. I, București, Casa editorială „Gândirea”, 1991, p. 53, 54). Pentru detalii despre instituția de învățământ în care au fost colegi Crainic și Cornilescu, vezi St. Călinescu și D. G. Boroianu, *Istoria Seminarului Central din București de la început până la instalarea în localul său propriu*, Iași, Tipografia editoare Dacia, 1904.

⁴ Printre cei pe care i-a citit și tradus se numără: Frank Thomas, F. Bettex, R. A. Torrey, S. D. Gordon, J. H. M. Conkey, G. Müller și C. H. Macintosh.

⁵ Cornilescu, *Cum m-am întors la Dumnezeu*, p. 5.

și din perioada următoare) nu trece neobservată, directorul Scriban descriindu-l ca pe „un om deprins a scrie și a exprima ideile cât se poate de limpede și de corect”;⁶ strădaniile sale îl califică drept „cel mai harnic dintre teologii tineri pe ogorul scrisului creștinesc”.⁷ Cu toate acestea, nașterea din nou nu o experimentează acum;⁸ citind aceste cărți și observând dese referiri la Scripturi, se îndreaptă către acestea,⁹ dar se declară nemulțumit de traducere și consultă versiuni străine: acestea îl fascinează și îl determină se traducă și pentru poporul său Biblia.¹⁰ Pentru început traduce Evanghelia după Matei,¹¹ traducere care nu vede, însă, lumina tiparului. Dorința de a face o nouă traducere avea să se materializeze prin ajutorul financiar și protecția¹² prințesei Ralu Callimachi,¹³ care află despre Cornilescu după ce primește, la Geneva, calendarul cu meditații zilnice tradus de el, în colaborare cu maica Olga Gologan (calendarul cuprindea fragmente din scrierile pastorului elvețian Frank Thomas). Prințesa Callimachi, ea însăși interesată de traducerea Bibliei în limba română curentă, îi pune la dispoziție conacul de la Stâncești, Botoșani, unde traducătorul se va retrage

⁶ Arhim. Iuliu Scriban, „Cărți și reviste”, în *BOR*, dec. 1921, p. 239.

⁷ Arhim. Iuliu Scriban, „Studiul pastoraliei în biserica românească”, în *Revista teologică*, anul XII, ian.–martie 1922, nr. 1-3, p. 15.

⁸ În articolul „Ce e cu «Adevărul Creștin» și cu Teoria despre un «Mântuitor personal»?”, apărut în *NRB*, anul IV, nr. 5-6, iunie, 1992, p. 94, Cornilescu declară: „Iată cum am ajuns la un Mântuitor personal: prin *Biblie*, nu prin cărți protestante” (*subl. D. C.*).

⁹ Elevii care studiau la Seminar nu aveau la îndemână Biblia, pentru a o citi. Nichifor Crainic, *Memorii*, p. 46 scrie: „Începând din clasa întâi [primul an de seminar, *n.n.*], până într-a opta, învățământul nostru nu folosea niciodată **Biblia**. Nici măcar atunci când studiile în legătură directă cu **Cartea cârților** ne-ar fi obligat s-o folosim. Dacă elevul își cumpăra **Biblia** din inițiativă proprie, era bine; dacă nu, nimeni nu-l silea.” (*sublinierile lui N.C.*)

¹⁰ Cornilescu, *Cum m-am întors la Dumnezeu*, p. 6, 7.

¹¹ Informația ne-o oferă Cornilescu însuși, într-un interviu din anul 1974, înregistrat pe casetă audio de Lidia Truța și editat de Emanuel Conțac în anul 2019 (E. Conțac, „Noi informații despre activitatea de traducător a lui Dumitru Cornilescu. Un interviu din 1974”, în *Archiva Moldaviae*, vol. XI, 2019, p. 456).

¹² Cornilescu amintește sprijinul primit din partea prințesei Callimachi în interviul din 1974: „Am fost întreținut de prințesa Callimachi, în casa ei, la Botoșani, la Stâncești.” (vezi Conțac, „Noi informații”, p. 450 și 457).

¹³ Prințesa Ralu, fiica lui Teodor Callimachi (la rândul său fiul vornicului Alexandru și al Mariei – fata postelnicului Ioan Cuza) și a Zenaidei Moruzi, s-a născut la Nisa în 22 septembrie 1867 și s-a căsătorit cu Alexandru Cantacuzino-Pășcanu la 9 mai 1895, de care va divorța, mai târziu. (A. D. Xenopol, *Istoria și genealogia casei Callimachi*, București, Tipografia Curții Regale, 1897). A murit la Salcea, Suceava, în 9 februarie 1944. (Datorez această informație dlui Dorel Mihai Gaftoneanu).

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

după finalizarea studiilor teologice, în 1915, anul în care intră în monahism, fiind hirotonit ierodiacon, cu metania la Mănăstirea Dobrovăț, care aparținea de Episcopia Hușilor.¹⁴

Ziua convertirii lui Cornilescu trebuie căutată în perioada celor cinci ani petrecuți la moșia Stâncești, unde se retrăsese pentru a traduce Biblia. Deși nu putem fixa cu certitudine data, știm că în această perioadă, traducând Noul Testament, ajunge la convingerea că este păcătos, că are nevoie de iertare și mântuire.¹⁵ Despre perioada petrecută la Stâncești nu se cunosc multe lucruri; Cornilescu a evitat să vorbească despre această perioadă, singurele informații referindu-se la marile descoperiri spirituale de care a avut parte.¹⁶

Întors în București, în 1919, pentru a purta tratativele necesare pentru tipărirea Noului Testament și a cărții Psalmilor, se întâlnește cu preotul paroh de la Biserica „Cuibul-cu-barză”, prieten mai vechi cu care corespondase pe când era încă în Moldova. Acesta nu reușește să înțeleagă pe deplin noile idei despre mântuire, dar acceptă ca prietenul său să-și depună mărturia și să predice despre acest subiect în biserica sa.¹⁷ Atunci când el însuși (de altfel un bun orator) va încerca să expună aceste învățături în fața enoriașilor va ajunge să-și dea seama de condiția sa, „întorcându-se astfel la Dumnezeu prin propria predică”.¹⁸

Mișcarea spirituală începută la Biserica „Cuibul-cu-barză” începe să atragă, încet, atenția clericilor ortodocși. În anul 1922, directorul publicației *Noua revistă bisericască*, Teodor P. Păcescu, scria: „O mișcare în direcțiunea evanghelizării s-a început de vreo doi ani chiar în București de către preotul Teodor Popescu dela biserica Cuibul cu barză și Ierodiaconul D. Cornilescu [...] Mișcarea

¹⁴ Măianu, *D. Cornilescu*, p. 35. Conțac, „Noi informații”, p. 457.

¹⁵ Cornilescu, *Cum m-am întors la Dumnezeu*, p. 7-13. Dintr-o scrisoare a lui John Howard Adeney (capelan în București între anii 1900-1912), datată 28 august 1919, aflăm că Dumitru Cornilescu, în ciuda faptului că era, încă, monah ortodox, avea deja convingeri evanghelice puternice. Traducătorul era conștient că, nefiind acceptate de Biserica Ortodoxă, aceste învățături aveau să-l pună în situația de a o părăsi cândva. Vezi Emanuel Conțac (ed.), *Cornilescu: din culisele publicării celei mai citite traduceri a Sfintei Scripturi*, Oradea, Roua, 2021, p. 126.

¹⁶ Măianu, *D. Cornilescu*, p. 36, 37 consemnează: „numai soției sale i-a relatat mai târziu, foarte pe scurt, aspecte din timpul activității sale de traducător”.

¹⁷ Conțac, „Noi informații”, p. 456.

¹⁸ Măianu, *D. Cornilescu*, p. 65.

aceasta a provocat unele nedumeriri în lumea clericală, care ar fi dorit cu aceste două elemente talentate și devotate creștinismului să lucreze în biserică și prin biserică ortodoxă, folosind toate orânduirile metodele și credințele acestei biserici”.¹⁹ Cu timpul, înțelegând orientarea evanghelică a celor doi, fețele bisericești vor trece la atacuri directe în revistele teologice ale vremii, care s-au sfârșit cu retragerea lui D. Cornilescu din viața monahală în 1923 și cu caterisirea și excomunicarea lui T. Popescu, anul următor, prin sentința nr. 152 din 2 aprilie 1924.

Respins și amenințat,²⁰ Cornilescu părăsește țara la îndemnul patriarhului Miron Cristea,²¹ intenționând să rămână în afara granițelor o perioadă mai lungă. Odată cu plecarea din țară începe lungul peregrinaj al tânărului român prin Occident. Rămânând câte puțin timp în Germania, Elveția, Anglia și Franța, se întoarce și se stabilește definitiv în Elveția, țară care îi acordă cetățenia. Locuiește la Laussane, apoi la St. Gallen, la Ländli, unde rămâne 25 de ani, retrăgându-se pentru odihnă, la sfârșitul vieții, la Montreux. În tot acest timp predică, se îngrijește spiritual de bolnavii din casele de odihnă creștine din Elveția (el însuși trecând prin momente grele de suferință), vizitează America și face înregistrări pentru programele creștine de radio. Se stinge din viață pe 27 august 1975, fiind îngropat în cimitirul din Montreux. Rămân în urmă soția sa, Anna, cu care se căsătorise la vârsta de 50 ani, și alte câteva sute de

¹⁹ Teodor P. Păcescu, „Biserica în pragul anului 1922”, în *Noua revistă bisericească*, anul III, 1 ian. 15 feb. 1922, nr. 19-21, p. 325.

²⁰ Din sursele pe care le deținem, Cornilescu a fost provocat la duel de către căpitanul Rusescu, care „s-a considerat insultat de Cornilescu, deoarece îi spusese că este păcătos, că nu este credincios” (Măianu, *D. Cornilescu*, p. 84). Se pare că adevăratul motiv al supărării căpitanului era faptul că sora sa a ajuns să frecventeze adunările creștine pe care traducătorul le ținea. Pe 24 iulie 1923, martorii căpitanului Radu D. Rusescu, din Regimentul 4 Roșiori „Regina Maria”, s-au întâlnit pentru a stabili „satisfacțiunea ce trebuie dată clientului nostru în urma insultelor ce d. D. Cornilescu i-a adus”. Căpitanul Rusescu și cei doi martori au constatat că nu au primit răspuns la scrisoarea recomandată menționată în procesul verbal din 20 iulie 1923. De asemenea, observau că „dl Cornilescu refuză de a-și constitui martori pentru vidarea pe calea onoarei a insultelor ce dânsul a adus”. Procesul verbal era însoțit de recipisa prin care oficiul poștal confirma expedierea scrisorii recomandate și de dovada că scrisoarea fusese primită de personalul de serviciu de la domiciliul lui Cornilescu din București. Anunțul a fost publicat în presă, mai precis în ziarul *Adevărul* din 4 august 1923. (Datorez această informație conf. univ. dr. Emanuel Conțac)

²¹ Conțac, „Noi informații”, p. 445.

DUMITRU CORNILESCU, UN PORTRET EPISTOLAR

LECT. UNIV. DR. AMIEL DRIMBE

Institutul Teologic Baptist din București

Ante-scriptum:

*„Cornilescu să dispară și Biblia să fie cunoscută
drept cuvânt al lui Dumnezeu!”*

La 6 ianuarie 1924, Dumitru Cornilescu îi scria lui Robert Kilgour,¹ editorul literar al Societății Biblice Britanice (SBB),² prestigioasa societate care a acceptat să publice versiunea Bibliiei Cornilescu 1921:³

¹ Robert Kilgour (1876-1942) a fost coordonatorul departamentului editorial al Societății Biblice Britanice între anii 1909-1933. În acest timp, a supravegheat publicarea a 253 de versiuni noi ale Bibliiei, printre care și edițiile Cornilescu realizate între 1924-1931. Pentru detalii, vezi Emanuel Conțac (ed.), *Cornilescu: Din culisele celei mai citite traduceri românești a Sfintei Scripturi*, Oradea, Roua, 2021, p. 46.

² Societatea Biblică Britanică (SBB) a fost înființată la 7 martie 1804, în Londra, și are ca scop producerea și distribuirea de Biblii în întreaga lume. La momentul revizuirii edițiilor Cornilescu era cea mai importantă societate biblică din lume. Până în 1975, anul morții traducătorului român, SBB deja produsese Biblii întregi sau secțiuni din Biblie în peste 1430 limbi și dialecte, distribuind *circa* 170 de milioane de copii anual (*Whitaker's Almanack*, no. 104, Londra, J. Whitaker & Sons, 1972, p. 1097).

³ SBB a acceptat să publice traducerea lui D. Cornilescu, dar numai după o riguroasă revizuire. Revizuirea a vizat mai ales Noul Testament. În cazul Vechiului Testament, au fost eliminate notele și

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

Nu ar fi mai bine să se pună numele meu pe a doua pagină, cu litere mai mici, după cum urmează: „Această traducere a fost făcută de D. Cornilescu, la Stăncești, Botoșani“, într-un colț? Ce spuneți? Pe prima pagină de titlu am putea trece numai: „Traducere nouă cu trimiteri“.⁴

Continuând dialogul – dacă numele lui să apară sau nu pe pagina de titlu a Bibliei pe care a tradus-o și pe care o revizua –, într-o scrisoare din 4 martie 1924, Cornilescu se declară „de acord” cu „sugestia” făcută de Kilgour în timpul unei conversații care a avut loc cu câteva zile mai devreme:⁵

Sunt de acord cu sugestia dvs. de a se trece numele meu pe spatele paginii de titlu, fiindcă nu trebuie să se creadă că aceasta este „Biblia Cornilescu“, cum ar fi cazul în general cu oamenii necărturari. Cornilescu să dispară și Biblia să fie cunoscută drept cuvânt al lui Dumnezeu!⁶

Prezentul studiu are la bază prelegerea susținută la data de 13 august 2021, în Dumbrăveni, Suceava, cu ocazia evenimentului „Centenar Dumitru Cornilescu: 100 de ani de la traducerea Bibliei Cornilescu”. La fel ca în cazul evenimentului organizat, contribuția mea la volumul omagial poate fi văzută ca fiind contrară dorințelor traducătorului român: „Cornilescu să dispară și Biblia să fie cunoscută drept cuvânt al lui Dumnezeu!” Cu toate acestea, consider că ambele inițiative sunt binevenite. Căci, un secol mai târziu – din nou, contrar voinței lui – încă vorbim despre „Biblia Cornilescu”. Cum se explică această situație? Și, mai ales, de ce, după o sută de ani, ea încă *merită* să fie numită astfel? Un posibil răspuns ne este dat tocmai de reversul sintagmei „Biblia lui Cornilescu”, și anu-

---

înlocuite de paranteze cu italice.

⁴ „Scrisoarea 153” (26 ianuarie 1924), în Conțaș, *Cornilescu*, p. 244. NB: toate fragmentele citate în acest studiu sunt preluate din volumul *Cornilescu*.

⁵ Cf. „Scrisoarea 178” (2 martie 1924), p. 263: „m-am gândit la conversația pe care am avut-o noaptea trecută...”.

⁶ „Scrisoarea 179”, p. 268.

Dumitru Cornilescu, un portret epistolar

me „Cornilescu al Bibliei”, cel care face obiectul studiului de față. Căci, înainte de a exista o „Biblie Cornilescu” a existat un „Cornilescu al Bibliei”, despre care cei care îi folosesc traducerea cunosc prea puține; dacă ar cunoaște omul mai bine, poate că aceștia i-ar aprecia lucrarea mai mult.

Introducere: „Din culisele celei mai citite traduceri românești a Sfintei Scripturi”

În volumul *Cornilescu: Din culisele celei mai citite traduceri românești a Sfintei Scripturi*, editorul Emanuel Conțac a cules și tradus 85 de scrisori trimise de Cornilescu către diferiți reprezentanți ai SBB,⁷ în care se discută procesul de revizuire a traducerii Bibliei de la 1921 și de realizare a noi ediții în limba română, îmbunătățite de la ediție la ediție. Chiar dacă cele 85 de scrisori permit realizarea unui portret epistolar mult mai complex,⁸ studiul meu se limitează la un singur aspect, și anume *iubirea agonizantă* a lui Cornilescu față de Scriptură, iubire concretizată în efortul titanic depus în procesul de traducere și revizuire, în sacrificiul făcut fără măsură și menajamente și în prețul incomensurabil pe care l-a plătit, pentru ca poporul român să aibă „cea mai bună traducere” posibilă.⁹ Căci, la Cornilescu, iubirea de Scriptură se împletește armonios cu iubirea de Dumnezeu și de neam.¹⁰

În secțiunile următoare, voi prezenta cinci moduri de expri-

⁷ Volumul *Cornilescu* conține 553 de scrisori și note. Pentru o înțelegere corectă, cele 85 de scrisori care îl au ca autor pe Dumitru Cornilescu trebuie studiate în contextul mai larg al acestor conversații epistolare.

⁸ Despre metodologia conceperii unei identități epistolare, vezi, e.g., Janet G. Altman, *Epistolarity: Approaches to a Form*, Columbus, OH, Ohio State University Press, 1982. Nu este scopul meu aici să urmez îndeaproape o metodă științifică anume, nici să fac distincție între identitatea epistolară și cea istorică sau „reală” a unei persoane.

⁹ „Scrisoarea 142” (27 decembrie 1924), p. 230: „*Avem o traducere nouă* (traducerea mea). Nu pot spune că Traducerea mea este una ideală. Dar *acum* este *cea mai bună*.” NB: Sublinierile din fragmentele citate în acest studiu, redată în *italice*, îi aparțin lui Cornilescu.

¹⁰ E.g., „Scrisoarea 471” (31 iulie 1929), p. 458: „Voi face munca fără pretenții financiare, din dorința de a vedea o muncă de calitate pentru Societate și pentru țara mea.” În „Scrisoarea 381” (13 noiembrie 1925), p. 401, Cornilescu numește Biblia de buzunar din 1925 un „dar generos făcut poporului român”. Iar în „Scrisoarea 384” (22 noiembrie 1925), p. 402, își numește „noua traducere” o „favoare făcută poporului român”.

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

mare a acestei iubiri, nutrind speranța că vor fi suficiente pentru a-l convinge pe cititor să poposească mai mult timp în „culisele” la care Conțaș ne-a înlesnit accesul, descoperindu-l astfel, poate pentru întâia dată, pe cel pe care l-am numit mai sus „Cornilescu al Bibliei”.

Lacrimile nopților fără tihnă: „Am plâns ca un copil în tren și târziu în noapte.”

În traducерile inițiale din 1920 (Noul Testament) și 1921 (Biblia), Cornilescu a preferat să traducă substantivul *dikaioynē* („dreptate”; „îndreptățire”) și verbul *dikaioō* („a îndreptăți”), termeni cheie în Epistola către Romani, mai ales prin parafraza „stare a omului după voia lui Dumnezeu”, respectiv „a pune într-o stare după voia lui Dumnezeu”.¹¹ Kilgour, însă, i-a cerut să elimine parafraza și să aleagă termeni echivalenți unici. Ca reacție la cererea editorului, Cornilescu îi face o mărturisire emoționantă:

Cu privire la schimbarea termenilor „righteousness” și „justification”, trebuie să vă spun confidențial că *am plâns* ca un copil în tren și târziu în noapte. Mi-a părut într-adevăr foarte rău. Toată inima mea era acolo, fiindcă m-am gândit numai la înțelesul adevărat al textului și mi-am dorit mult ca poporul meu să-l afle. Este aspectul central al Bibliei. Dar nu sunt omul care să meargă împotriva bunului simț. Așadar, după multă luptă, am decis să introduc schimbarea.¹²

„Toată inima [lui] era acolo”,¹³ pentru „poporul [lui]”. Drept

¹¹ Conțaș, *Cornilescu*, p. 108. Pentru o analiză exegetică a celor doi termeni, precum și o evaluare a traducerii lor de către Cornilescu, vezi Dragoș Ștefănică, „Note exegetice și filologice pe marginea Epistolei către galateni”, în *Plerōma. Studii și cercetări teologice*, anul XVIII, nr. 1, 2016, p. 79-88.

¹² „Scrisoarea 178” (2 martie 1924), p. 264.

¹³ Cf. „Scrisoarea 384” (22 noiembrie 1925), p. 402: „Vă mulțumesc din toată inima pentru frumosul exemplar din Biblia de buzunar, pe care ați avut amabilitatea să mi-l trimiteți.”; „Scrisoarea 514” (4 noiembrie 1931), p. 488: „Este de prisos să adaug că sunt mereu dispus să ajut frumoasa lucrare a

Dumitru Cornilescu, un portret epistolar

urmare, două zile mai târziu, la 4 martie 1924, își continuă confesiunile către Kilgour, fiind încă neliniștit cu privire la deciziile traductologice convenite:¹⁴

M-am frământat cu aceste cuvinte „righteousness“ și „justification“ timp de aproape șapte ani și nu am putut găsi un cuvânt adecvat care să le reprezinte. Și acesta este un aspect foarte important, deoarece cu vechea traducere „justice“ [„dreptate“], cititorul român nu poate înțelege textul sau își face o idee greșită despre acest subiect cât se poate de important.¹⁵

După șapte ani de frământare, Cornilescu plânge „ca un copil”, „jelind” faptul că unele cuvinte, „cât se poate de importante” pentru traducerea sa, nu sunt cel mai bine alese.¹⁶ Se înfioară la gândul că „cititorul român” s-ar putea să nu înțeleagă textul biblic într-un mod mântuitor, așa cum l-a înțeles el, pe când traducea Noul Testament:

În timpul războiului m-am apucat să traduc Biblia și am tradus tot Noul Testament, l-am revizuit de mai mult ori

---

Societății în orice formă, deoarece inima mea este alături de ea.” Urmărind ocurența substantivului „inimă” în corpusul cornilescian, se observă că inima lui Cornilescu bate pentru poporul român, pentru Biblie și pentru lucrarea SBB. Mai mult, într-o scrisoare în care îi mulțumește lui Kilgour „din toată inima” pentru că a decis să susțină financiar „traducerea și corectarea edițiilor Bibliei în limba română”, Cornilescu face trimitere la proverbul latin „Pectus theologum facit” („Inima este cea care te face teolog”). Vezi „Scrisoarea 283” (16 septembrie 1924), p. 348: „aș vrea să știți cât de recunoscătoare vă este inima mea pentru *tot* ajutorul pe care mi l-ați dat când am venit să vă văd. Am fost foarte mișcat să văd cât de adevărată este vechea zicală latină: «Pectus theologum facit». Nu pot scrie prea multe, fiindcă îmi vine greu să-mi exprim toate gândurile în altă limbă...”.

¹⁴ În cele din urmă, Cornilescu va opta pentru „neprihănire” (*dikaïosynē*) și „a socoti neprihănit” (*dikaïoō*). Pentru o discuție mai amplă, vezi Emanuel Conțac, *Dilemele fidelității: Condiționări culturale și teologice în traducerea Bibliei*, Cluj-Napoca, Logos, 2011, p. 261–79; *idem*, „Noi informații despre activitatea de traducător a lui Dumitru Cornilescu. Un interviu din 1974”, în *Archiva Moldaviae* 11, 2019, p. 443.

¹⁵ „Scrisoarea 179” (4 martie 1924), p. 268.

¹⁶ „Scrisoarea 178” (2 martie 1924), p. 264, 266: „*am plâns* ca un copil în tren și târziu în noapte [...] *jalea* mea este alinată un pic la gândul că am fost silit să fac schimbarea și slavă Domnului că nu a fost făcută în cel mai rău mod, ci prin folosirea aceluși cuvânt [*i.e.*, „neprihănire”] care este mai acceptabil decât celălalt [*i.e.*, „dreptate”].”

Prețuiți-i pe astfel de oameni!

cu felurite dicționare și studii asupra cuvintelor grecești și tot n-am ajuns la un Mântuitor personal. Am luat însă la urmă un dicționar grecesc amănunțit¹⁷ și am căutat să îmi dau seama de sensul exact al fiecărui cuvânt în parte pe care l-am studiat în varietatea înțelesurilor din tot NT, cu cercetarea tuturor locurilor unde se găsesc fiecare înțeles. Abia atunci încet, încet mi s-a lămurit un înțeles după altul, și abia atunci am ajuns să înțeleg rostul venirii Domnului nostru, rostul Evangheliei, rostul tuturor așezămintelor pentru mântuirea omului. Abia atunci am ajuns să iau lucrurile *pentru mine personal*.¹⁸

La o astfel de înțelegere, și mai ales la un astfel de „Mântuitor personal” vrea Cornilescu să ajungă poporul român, citindu-i traducerea.¹⁹ Iar dorința de a-și vedea poporul mântuit stârnește în traducător sentimentul grav al urgenței.²⁰ Este gata să muncească

¹⁷ Cel mai probabil, Cornilescu se referă la lexiconul lui Joseph H. Thayer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament*, New York, Harper & Brothers, 1889.

¹⁸ Dumitru Cornilescu, „Ce e cu «Adevărul creștin» și cu Teoria despre un «Mântuitor personal»? Răspuns d-lui Păcescu și celor ca dumnealui”, în *Noua Revistă Bisericească* 4, nr. 5–6, 1922, p. 91. Vezi și Conțac, *Cornilescu*, p. 83; *idem*, „Noi informații”, p. 443.

¹⁹ Cf. „Scrisoarea 384” (22 noiembrie 1925), p. 403: „Dumnezeu [...] El Însuși, prin Duhul Sfânt, să ducă acest Cuvânt către inimile și sufletele oamenilor.”; „Scrisoarea 381” (13 noiembrie 1925), p. 401: „Domnul Însuși, prin Duhul Sfânt, să călăuzească toate aceste Scripturi către sufletele și mințile oamenilor. Și El să vă dea bucuria de a întâlni acolo sus mulți oameni care au fost binecuvântați în urma citirii acestei ediții, oameni care să vă mulțumească personal pentru efortul generos pe care l-ați făcut publicând o ediție atât de frumoasă pentru ei. Între timp, folosesc eu acest prilej pentru a vă mulțumi în numele lor.” Scrisoarea îi este adresată lui A.L. Haig, reprezentat al SBB în Berlin, cel care a supravegheat munca tipografilor berlinezi, mai multe ediții ale Bibliei Cornilescu fiind tipărite în Germania. Vezi și „Scrisoarea 235” (4 iunie 1924); „Scrisoarea 359” (26 martie 1925).

²⁰ „Scrisoarea 198” (21 martie 1924), p. 286: „să termine [mai repede]. Este atât de trist: doi ani! Și acum cei din România vor fi în curând *fără* niciun exemplar al Bibliei. Vă rog să mă iertați că vă necăjesc atât de mult, dar știți cât de *mult avem nevoie de ea...*”; „Scrisoarea 245” (18 iunie 1924), p. 325: „Ați putea, vă rog, să-l întrebați pe dl Haig când va fi gata Biblia mică și când vom putea obține primele exemplare? Este *mare nevoie de ea*. Eventual, i-ați putea sugera să se grăbească un pic”; „Scrisoarea 261” (12 iulie 1924), p. 336: „Vreți, vă rog, să-l întrebați pe dl Haig *când* va fi gata Biblia cu trimiteri? A trecut atât de mult timp de când au primit tot ce au cerut și *avem mare nevoie de ea* în România”; „Scrisoarea 311” (18 noiembrie 1924), p. 363: „Nu credeți că ar fi bine să grăbim lucrurile un pic? Este doar o sugestie: știți *cât de nerăbdători suntem* să le obținem mai repede”; „Scrisoarea 400” (20 aprilie 1926), p. 414, în care Cornilescu redă un citat din John H. Adeney, capelan anglican și misionar printre evrei, stabilit în București între anii 1900-1939: „*avem într-adevăr nevoie de o retipărire grăbnică a Bibliei. Avem doar 3000 de exemplare care se difuzează rapid. Nu primim sufi-*